

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

LXXXVII. De osculo sponsi seu gratia contemplationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

*Quamvis per-
peram affixa
corporeis.
b Matth. 6. e*

*Omnia facta in
pondere, mensu-
ra & numero
præter Deum.*

mæ est. Quomodo enim corpore clauditur, quæ sic vegetat exteriora sicut interiora, sic est in superficie cutis, sicut in visceribus intimis? Sed ex affectione carnali & consuetudine corporum sic errat anima, ut seipsam nesciat nisi corpoream cogitare. Ubi est enim thesaurus eius, ibi est & cor^b. Hoc sapit quod diligit. Affectionibus siquidem obligata & illita terrenis, suam ipsius faciem considerare non potest. Infixa est in limo profundi, & seipsam non videt, sed putat formam suam esse luteam illam quam portat imaginem. Sed omnino aliter est: & aliter consideratur mensura animæ secundum locum. Locus siquidem unicuique rei, finis est suæ substantiæ. Substantia vero animæ in ratione, in memoria, in consilio, in iudicio, cæterisque similibus est: quæ omnia suo quoque sine clauduntur. In mensura est ergo factus omnis spiritus præter divinum: quia & ratio eius, & memoria, & cætera omnia suam habent mensuram. In numero facta sunt omnia, vel secundum partium compositionem, ut sunt corpora: vel secundum varietatem & mutabilitatem, ut sunt etiam incorporea. Solus Deus est, in quem nec pondus nec mensura cadit omnino, nec numerus. Unus Deus est: non habet sui generis cui valeat comparari. Unus est, & solus ipse penitus inæstimabilis: æternus quoque & immensus; indivisus & omnino invariabilis.

S E R M O LXXXVII.

De osculo Sponsi, seu gratia contemplationis.

*a Cant. 1. a
Duo pedes Do-
mini misericor-
dia & veritas.
Osculum tri-
plex.*

Osculetur me osculo oris sui^a. Tria sunt oscula: primum, pedum: secundum, manuum; tertium, oris. Cum primò convertimur, pedes Domini osculamur. Duo autem sunt pedes Domini: misericordia & veritas. Hunc utrumque pedem Deus se convertentium cordibus imprimit, & utrumque pedem peccator quisque, si verè convertitur, amplectitur. Si enim solam misericordiam sine veritate reciperet, per præsumptionem caderet. Rursus si veritatem sine misericordia reciperet: nihilominus per desperationem periret. Sed ut fiat salvus, ad utrumque pedem humiliter provolvitur, ut per veritatem peccata damnet, & per misericordiam veniam speret: & hoc primum osculum. *Secundum osculum* fit, cum primum ad bona opera consurgimus. Tunc manus Domini osculamur, cum ei nostra bona opera offerimus; vel cum ab eo virtutum dona recipimus. At verò tertium osculum tunc fit, cum jam consumpto luctu poenitiæ, jam acceptis virtutum donis mens cœlesti desiderio inspirata, ad secreta interioris cubi- culi gaudia impatiens amoris introduci desiderat: cum dulcibus suspiriis vocem animi interrumpentibus pio cordis affectu decantat^b: *Vultum tuum Domine requiram*. Et ita ex vehementi desiderio fit ei præsens sponsus; quem sic amat, quem sic affectat, cui sic suspirat. Primum itaque osculum fit

b Psal. 26. c

fit in remissione peccatorum : & dicitur propitiatorium. Secundum fit in donis virtutum , & vocatur munerarium. Tertium fit in contemplatione cœlestium , & vocatur contemplatorium,

Sciendum est autem esse duo genera contemplationis. Quidam enim sunt qui ascendunt, & cadunt : alii verò qui rapiuntur, & descendunt. Ascendunt sicut illi de quibus scriptum est *cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt.* Gratias non egerunt : quia viribus suis & ingenio tribuerunt quod Deus revelavit illis. Ideò sequitur casus eorum : *Evanescent in cogitationibus suis. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt.* Electi vero rapiuntur, sicut Paulus & sui similes. Sed & descendunt, ut ea quæ per excessum mentis viderint, loquantur parvulis : eo sane modo quo capiuntur ab ipsis. Rapitur Paulus cum dicit *e* : *Sive mente excedimus, Deo.* Descendit cum dicit *f* : *Sive sobrii sumus, vobis.* Hoc posteriori genere contemplationis rapi desiderat anima perfecta in castissimos amplexus sponsi sui, dicens *g* . *Osculetur me osculo oris sui.* Ac si diceret : Ego non viribus meis, non industria, non meritis ad contemplanda gaudia Domini mei assurgere valeo : sed ipse osculetur me osculo oris sui, id est eius gratia fiat ; non per doctrinam, non per naturam, sed per gratiam suam osculetur me osculo oris sui, Miro autem modo gratiam operantis, & opus, & modum operis eleganter expressit. Cum enim dicit, *osculetur* : operantis gratia monstratur. Cum autem supponit, *osculo* : ipsum opus, id est contemplatio designatur. Cum vero adjungit, *oris sui*, modum operis, scilicet quo fiat contemplatio, evidentè expressit. Per os quippe verbum intelligitur.

Fit autem contemplatio ex condescensione Verbi Dei ad humanam naturam : per gratiam & exaltationem humanæ naturæ : ad ipsum Verbum per divinum amorem. Nec absurdum cuiquam videri debet, si in contemplatione Verbi Dei hæc ita distinguamus : cum eiusdem quoque Verbi Dei incarnationem eodem ordine factam Evangelium testetur. Ibi etenim gratia præmittitur, cum ab Angelo Virgo salutatur : *Ave ; inquit h, gratia plena.* Etenim cuius sit, & quanta sit ipsa gratia, subjungit dicens : *Dominus tecum.* Opus etiam eiusdem gratiæ subinfertur, cum dicitur : *Benedictus fructus ventris tui.* Fructus namque ventris tui, incarnatio est Verbi. Modus vero tanti operis edocetur, ubi dicitur *i* : *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.* In quibus operibus Verbi, sive his quæ de Evangelio protulimus, sive his quæ de Canticis canticorum exposuimus : manifestè stat, & istam scilicet incarnationem ex sola ubertate divinæ gratiæ esse factam : nec illam, id est contemplationem quandoque humana voluntate, sed divino tantum munere provenire posse.

Et notandū, quod hæc ipsa contemplatio tribus modis pro diversu statu

Zzzz 2

temporum

Contemplationis
duo genera.

c Rom. 1. c

d Ibidem.

e 1. Cor. 5. c

f Ibidem.

g Cant. 1. 2

Contemplatio
fit ex condescen-
sione verbi Dei
ad humanam
naturam.

i Ibidem.

Contemplatio
tribus modis di-
stinguitur.

* k Cant. 5. a

Beati contem-
plationis perfe-
ctione ante re-
surrectionem
corporum non
potuntur.

l Cant. 1. a

m Rom. 12. c

n Deut. 32. c

Unguenta tria:
Compunctionis.

Psal. 50. d

Luc. 7. g

Devotionis.

Matth. 26.

Ibidem.

Ibidem.

Pietatis.

Matth. 16. a

temporum distinguitur. Et primò quidem vocatur cibus, secundò potus, tertio ebrietas. Unde & in consequentibus electi quoque voce sponsi invitantur dicentis *k*: *Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi.* Prius comedunt, dum in carne adhuc corruptibili degunt. Postmodum verò corpore exuti, & in cœlum translati jam bibere dicuntur eadem quæ prius comederant: quia jam per speciem contemplantur sine labore, quæ prius per fidem crediderant, dum in corpore positi peregrinarentur à Domino, & in sudore vultus sui vescerentur pane suo: sicut & nos facilius sumimus ea quæ bibimus quàm illa quæ mandimus: quia in illis nonnullus labor, in his levis est transitus. In hoc ergo statu positi sancti bibere quidem possunt, sed inebriari non possunt: quoniam à perfectissima contemplatione divinitatis quodammodo retardantur, dum adhuc resurrectionem sui corporis in fine sæculi præstolantur. Qua facta ita corpus menti, & Deo mens inhærebit, ut jam deinceps nihil sit quo ab interna ebrietate contemplationis revocari possit. Prima itaque invitatione quia comedunt vocantur *amici*, id est *chari*: in secunda quia bibunt *chariores*: in tertia quia inebriantur, *charissimi*.

Quia meliora sunt ubera tua vino ^l. Duo sunt ubera sponsæ, unum congratulationis, alterum compassionis. Unde Apostolus his duobus parvulos fovens, *gaudere ait* ^m *cum gaudentibus: flere cum flentibus.* Vinum accipitur desiderium seculare, de quo scriptum est ⁿ *fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile.*

Fragrantia unguentis optimis, innuit quod aliqua sunt unguenta bona, aliqua meliora, quibus omnibus superferantur hæc optima. Dicamus ergò tria genera esse unguentorum. Primum fit de recordatione peccatorum, cum pro ipsis compungimur, & veniam petimus, & hoc unguentum bonum est: quia cor contritum & humiliatum Deus non spernit ^o. Effunditur autem ad pedes Domini, ibique remunerationem accipit, scilicet remissionem peccatorum, cum Dominus dicit ^p: *Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum.* Secundum unguentum fit de recordatione beneficiorum Dei. Et hoc rectè ad caput effunditur; quia virtutes non nisi ad Deum, à quo sunt referuntur. Hoc autem unguentum jam charius est: quia de hoc scriptum est ^q: *Vt quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim vendari plusquam trecentis denariis, & dari pauperibus.* Sed hanc perditionem approbat Dominus cum dicit ^r: *Sinite eam. Quid illi molesti estis? Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habebitis.* Non solum approbat, sed etiam remunerat, cum dicit ^s: *Amen dico vobis, ubicunque predicatum fuerit hoc Evangelium, in toto mundo dicetur & quod hæc fecit in memoriam eius.* Tertium ergo unguentum componitur de preciosis aromatibus, sicut de quibusdam sanctis mulieribus scriptum est, quod emerunt

aromata,

Sermones de Diversis.

735

aromata, ut venientes ungerent IE SVM. Sed hujus tertii unguenti non fit aliqua effusio vel perditio: quia noluit Dominus illud super corpus suum mortuum effundi, sed servari vivo corpori suo, id est Ecclesie sanctae, cui nimirum mulieres, quae cum unguentis venerant, mittuntur resurrectionem evangelizare. Primum itaque unguentum vocatur unguentum compunctionis, & absimitur igne contritionis. Secundum devotionis, & absimitur igne charitatis. Tertium vocatur unguentum pietatis, quod non absimitur, sed integrum conservatur.

Confer. serm
de S. Maria
Magdal.

S E R M O LXXXVIII.

De recto usu donorum Dei.

Sicut de Christo duo sunt, unum nobis incognitum, scilicet generatio divina, de qua scriptum est *a: Generationem eius quis enarrabit?* alterum cognitum, ut generatio vel opera humana: ita etiam de Spiritu sancto aliud ejus nostris est mentibus occultum, scilicet, quomodo procedat à Patre & Filio, cum sit aequalis & coaeternus eidem Patri & Filio: aliud vero ipso docente manifestum, videlicet quibus modis operatur gratiam suam in nobis. Duplex quippe est operatio sancti Spiritus. Operatur enim in nobis aliud propter nos: aliud propter proximos. Propter nos, id est propter utilitatem nostram, operatur in nobis primò compunctionem, consumendo peccata. Secundò devotionem, ungerendo & sanando vulnera. Tertio creando intellectum tanquam pane confirmat nos & roborat. Quartò hæc ipsa multipliciter augendo, & amorem infundendo: quasi vino inebriat. Cætera charismata, id est sapientia, consilia & hujusmodi; dantur nobis ad utilitatem aliorum. Unde Apostolus cum de distributione donorum loqueretur *b*, non ait simpliciter: *alii dantur sapientia, alii scientia*, sed addidit dicens, *sermo scientiae: sermo sapientiae*: ut ostenderet quòd hujusmodi dona propter alios dantur, scilicet ut alii edificentur.

a Ksa. 93. e

Spir. S. alia operatur propter nos, alia propter proximos.

b I. Cor. 12. a

In quibus operibus cavendum est duplex periculum, ne vel illa quae dantur propter nos, dividamus proximis: vel illa quae propter proximos, reservemus nobis. Si enim quae pro utilitate aliorum accepimus, retinemus tantum nobis; charitatem non habemus, & dicitur nobis *c: Sapientia abscondita, & thesaurus invisus, quae utilitas in utrisque?* Rursus si de donis Dei velimus innotescere hominibus, non Deo in occultis cordis placere, humilitatem perdimus, & merito illa voce increpamur *d: Quid habes quod non accepisti?* Sic utroque modo periclitamur, hinc humilitatem, illinc amittendo charitatem. Et quis sine humilitate & charitate potest salvus fieri? Rectus ergo profectus nostri ordo est, ut illis donis, scilicet compunctione, & cæteris studeamus impleri primum, deinde si per gratiam Spiritus sancti cætera supercreverint, id est, sapientia & scientia, curemus illa proximis

*In donis Spir. S. cavendum, duplex periculum; seu
c Eccl. 20. d
lacturam
humilitatis,
tum charitatis.
d I. Cor. 4. d*

NOTA. Dona nob. propter

Zzzz 3

partiri.